

ข้อที่	1 (10)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (10)	8 (10)	รวม (80)
คะแนน									

คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

การสอบกลางภาค ประจำปีการศึกษาที่ 2

ปีการศึกษา 2562

รหัสและชื่อวิชา 010113339 Antenna Engineering

ตอน 1

สอบวันเสาร์ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563

เวลา 09.00-12.00 น.

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัวนักศึกษา.....

ชื่ออาจารย์ผู้สอน ผศ.ดร.วันวิสาข์ ไทยวิโรจน์

คำสั่งข้อสอบ

- ข้อสอบมีทั้งหมด 8 ข้อ 10 หน้า (รวมปก) คะแนนรวม 80 คะแนน เก็บ 40 คะแนน
- ให้ทำทุกข้อ ลงใน ข้อสอบ
- การสอบเป็นแบบ เปิดตำรา
 - อนุญาตให้ใช้เครื่องคำนวณตามที่คณะฯ กำหนด
- ห้ามนักศึกษาออกจากห้องสอบก่อนเวลา 1 ชั่วโมง
- ห้ามเปิดหรือทำข้อสอบก่อนได้รับอนุญาตโดยเด็ดขาดและต้องปฏิบัติตามคำสั่งของข้อสอบอย่างเคร่งครัด
- ไม่อนุญาตให้เข้าห้องน้ำระหว่างการสอบ ยกเว้นกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
- ห้ามนำข้อสอบ หรือคัดลอกข้อสอบออกจากห้องสอบ มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการทุจริตในการสอบ

**การทุจริตในการสอบถือเป็นความผิดร้ายแรง มีโทษสูงสุด
ให้พ้นสภาพการเป็นนักศึกษา**

1. จงตอบคำถามต่อไปนี้ (10 คะแนน)

1.1 สายอากาศมีแบบรูปสนาม $E(\theta) = \cos^2 2\theta$ เมื่อ $0 \leq \theta \leq 90^\circ$ จงหาความกว้างลำคลื่นครึ่งกำลัง (HPBW) และความกว้างลำคลื่นแรกกำลังเป็นศูนย์ (FNBW) ในหน่วยองศา (2 คะแนน)

$$E(\theta) \Big|_{\theta=\theta_h} = \cos^2 2\theta \Big|_{\theta=\theta_h} = 0.707 = \cos^2 2\theta = \sqrt{0.707}$$

$$\theta_h = \frac{\cos^{-1} \sqrt{0.707}}{2} = 16.386^\circ$$

$$\text{HPBW} = 2\theta_h = 2(16.386) = 32.772^\circ$$

$$E(\theta) \Big|_{\theta=\theta_n} = \cos^2 2\theta \Big|_{\theta=\theta_n} = 0 \rightarrow \theta_n = \frac{\cos^{-1}(0)}{2} = \frac{90}{2} = 45^\circ$$

$$\text{FNBW} = 2\theta_n = 2(45^\circ) = 90^\circ$$

1.2 จงอธิบายความหมายของกำลังการแผ่กระจายคลื่น (Radiation Power) P_{rad} ความหนาแน่นการแผ่พลังงาน (Radiation Power Density) W_{rad} ความเข้มการแผ่พลังงาน (Radiation Intensity) U และสภาพเจาะจงทิศทาง (Directivity) D พร้อมแสดงความสัมพันธ์ของพารามิเตอร์เหล่านี้ (2 คะแนน)

(P_{rad}) Radiation Power : กำลังงานที่แผ่กระจายออกจาก Antenna

$$P_{\text{rad}} = \oint \vec{W}_{\text{rad}} \cdot \hat{n} dA$$

(W_{rad}) Radiation Power Density : อัตราส่วนพลังงานที่แผ่กระจายออกจาก Ant ต่อพื้นที่กำลังงานหนึ่งตารางเมตร

$$W_{\text{rad}} = \frac{dP_{\text{rad}}}{dA}$$

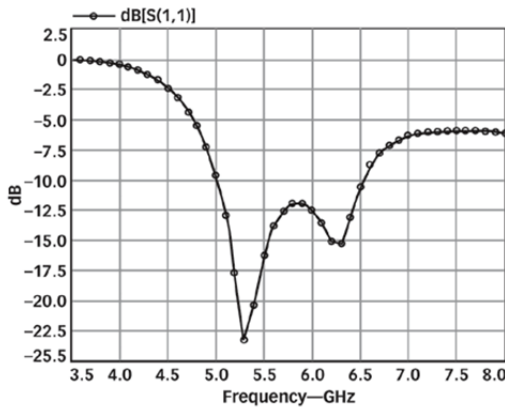
(U) Radiation intensity : กำลังงานที่แผ่กระจายออกจาก Ant ต่อหน่วยมุมตัน

$$U = \frac{dP_{\text{rad}}}{d\Omega}$$

(D) Directivity : บอกความสามารถในทิศทางของสายอากาศ กล่าวคือสามารถชี้ทิศทางได้ค่า D เท่าใด

$$D(\theta, \phi) = \frac{4\pi U(\theta, \phi)}{P_{\text{rad}}}$$

1.3 จากผลจำลอง S_{11} ของสายอากาศ จงอธิบายว่าสายอากาศนี้สามารถทำงานได้ในย่านความถี่เท่าใด มีเปอร์เซ็นต์แบนด์วิดท์เท่ากับเท่าใด (2 คะแนน)

1.4 จงอธิบายความหมายของคำว่า “คัปปลิง (Coupling)” และบอกสมการที่นำมาใช้อธิบาย (2 คะแนน)

พลังงานที่เชื่อมต่อกันหรือ coupling คือ พลังงานที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดคลื่นที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดของตัวเอง เช่น สนาม \vec{E}_1, \vec{H}_1 เกิดจาก source \vec{J}_2, \vec{M}_2 หรือ สนาม \vec{E}_2, \vec{H}_2 เกิดจาก source \vec{J}_1, \vec{M}_1

$$\iiint_V (\underbrace{\vec{E}_1 \cdot \vec{J}_2}_{\text{ไม่เกิดจาก source ของตัวเอง}} - \underbrace{\vec{H}_1 \cdot \vec{M}_2}_{\text{ไม่เกิดจาก source ของตัวเอง}}) dv' = \iiint_V (\underbrace{\vec{E}_2 \cdot \vec{J}_1}_{\text{ไม่เกิดจาก source ของตัวเอง}} - \underbrace{\vec{H}_2 \cdot \vec{M}_1}_{\text{ไม่เกิดจาก source ของตัวเอง}}) dv'$$

1.5 จงอธิบายความหมายของคำว่า โพลาไรเซชันร่วม (Co - polarization) และ โพลาไรเซชันไขว้ (Cross - polarization) (2 คะแนน)

Co-polarization : คือโพลาไรเซชัน ระหว่างสายอากาศส่งและรับ ตรงกัน (หรือวางในทิศทางเดียวกัน)

cross-polarization: คือโพลาไรเซชัน ระหว่างสายอากาศส่งและรับ ไขว้กัน

2. สายอากาศมีการแผ่พลังงานในย่านสนามระยะใกล้ซึ่งมีแบบรูปการแผ่พลังงานที่ขึ้นกับมุม θ แสดงได้คือ

$F(\theta) = \cos^2 \theta$ จงคำนวณหาสภาพเจาะจงทิศทาง (Directivity) ของสายอากาศนี้ (10 คะแนน)

วิธีทำ $F(\theta)_{\max} = \cos^2 \theta = 1$

$\theta = 0 \rightarrow F(\theta)_{\max} = \cos^2(0)$

$$\Omega_A = \frac{1}{F(\theta, \phi)_{\max}} \int_0^{2\pi} \int_0^\pi F(\theta, \phi) \sin \theta d\theta d\phi$$

$$= \frac{1}{\cos^2(0)} \int_0^{2\pi} \int_0^\pi \cos^2 \theta \sin \theta d\theta d\phi$$

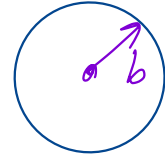
$$= \frac{1}{1} \left[\frac{2}{3} \right] [\phi]_0^{2\pi} = \frac{1}{1} \times \frac{2}{3} \times 2\pi = \frac{4\pi}{3}$$

$$D_0(\theta, \phi) = \frac{4\pi}{\Omega_A} = \frac{4\pi}{\frac{4\pi}{3}} = \cancel{4\pi} \times \frac{3}{\cancel{4\pi}} = 3$$

3. สายอากาศไดโพลจิ๋ว (Infinitesimal dipole) ทำงานที่ความถี่ 900 MHz ถ้าสายอากาศสร้างจากเส้นลวดทองแดง ($\sigma = 5.7 \times 10^7$ S/m) มีเส้นผ่าศูนย์กลางของเส้นลวดเท่ากับ 0.812 มิลลิเมตร และมีความยาวเท่ากับ 2 เซนติเมตร จงคำนวณหาประสิทธิภาพการแผ่พลังงานของสายอากาศนี้ e_{cd} (10 คะแนน)

วิธีทำ

$$\lambda = \frac{c}{f} = \frac{3 \times 10^8}{900 \times 10^6} = \frac{1}{3}$$

$$p = 2\pi b = 2\pi(4.06 \times 10^{-4}) = 2.551 \times 10^{-3} \text{ m} \quad ; \quad b = \frac{0.812 \times 10^{-3}}{2} = 4.06 \times 10^{-4}$$

$$R_s = \sqrt{\frac{\pi f \mu}{\sigma}} = \sqrt{\frac{\pi \times 900 \times 10^6 \times 1.256 \times 10^{-6}}{5.7 \times 10^7}} = 7.893 \times 10^{-3} \Omega$$

$$R_L = \frac{1}{2} R_{hf} = \frac{1}{2} \times \frac{l}{p} R_s = \frac{1}{2} \times \frac{2 \times 10^{-2}}{2.551 \times 10^{-3}} \times 7.893 \times 10^{-3}$$

$$R_L = 0.03094 \Omega$$

$$R_r (\text{dipole } \frac{l}{\lambda}) = 80\pi^2 \left(\frac{l}{\lambda}\right)^2 = 80\pi^2 \left(\frac{2 \times 10^{-2}}{1/3}\right)^2 = 2.8424$$

$$e_{cd} = \frac{R_r}{R_r + R_L} = \frac{2.8424}{2.8424 + 0.03094} = 0.9892$$

4. แหล่งจ่ายแรงดันมีแอมพลิจูด $V_g = 50 + j40$ V มีอิมพีแดนซ์ของแหล่งจ่ายเท่ากับ 50Ω ได้ถูกเชื่อมต่อกับสายอากาศที่มีค่าต้านทานการแผ่พลังงาน $R_r = 70 \Omega$ ค่าความต้านทานการสูญเสีย $R_L = 1 \Omega$ และรีแอ็กแตนซ์ $jX = j25 \Omega$ จงคำนวณหา

(ก) ประสิทธิภาพการแผ่พลังงาน (2 คะแนน)	(2 คะแนน)
(ข) กำลังงานจริงที่จ่ายออกจากเครื่องส่ง (2 คะแนน)	(2 คะแนน)
(ค) กำลังงานจริงที่อินพุตของสายอากาศ (2 คะแนน)	(2 คะแนน)
(ง) กำลังงานการแผ่พลังงานโดยสายอากาศ (2 คะแนน)	(2 คะแนน)
(จ) กำลังงานการสูญเสียโดยสายอากาศ (2 คะแนน)	(2 คะแนน)

วิธีทำ 1.) $e_{cd} = \frac{R_r}{R_r + R_L} = \frac{70}{70+1} = \frac{70}{71} = 0.9859$

2.) กำลังจริงที่จ่ายออก

$$I = \frac{V_g}{Z_g + Z_A} = \frac{50 + j40}{50 + (70 + 1 + j25)} ; Z_A = R_r + R_L + jX_A$$

$$= 0.51824 \angle 0.471 = 0.4618 + j0.2352$$

$$P_s = \frac{1}{2} \operatorname{Re}(V_g \cdot I_g^*) = \frac{1}{2} \operatorname{Re}[50 + j40 \times (0.4618 - j0.2352)]$$

$$= \frac{1}{2} \times (32.498) = 16.249 \text{ W}$$

3.) กำลังจริงที่ input ของ Antenna

$$P_{in} = \frac{1}{2} |I|^2 (R_r + R_L) = \frac{1}{2} (0.51824)^2 (70 + 1) = 9.53433$$

4.) กำลังงานที่แผ่พลังงานของ Antenna

$$P_{rad} = \frac{1}{2} |I|^2 R_r = \frac{1}{2} (0.51824)^2 \times (70) = 9.400 \text{ W}$$

5.) กำลังการสูญเสีย

$$P_{loss} = \frac{1}{2} |I|^2 R_L = \frac{1}{2} (0.51824)^2 (1) = 0.1343 \text{ W}$$

5. คลื่นมีโพลาไรซ์แบบวงกลมเดินทางในทิศทาง +z แฉ่เข้าหาสายอากาศที่มีโพลาไรซ์แบบวงรีที่มีสมการของสนามไฟฟ้าคือ $\vec{E} = (3\vec{a}_x + j\vec{a}_y)f(r, \theta, \phi)$ จงคำนวณหาค่าตัวประกอบการสูญเสียโพลาไรซ์ เมื่อสายอากาศดังกล่าวมีโพลาไรซ์ต่อไปนี้

- ก) วนขวาหรือตามเข็มนาฬิกา (CW) (5 คะแนน)
ข) วนซ้ายหรือทวนเข็มนาฬิกา (CCW) (5 คะแนน)

วิธีทำ

ก) วนขวาหรือตามเข็มนาฬิกา (CW) \rightarrow wave เดินทาง +z, Ant แฉ่ทิศ -z

$$\vec{E}_a = 3\vec{a}_x + j\vec{a}_y$$

$$\vec{E}_w = \vec{a}_x - j\vec{a}_y$$

check: $\vec{E}_w = (1)e^{j0}\vec{a}_x + (1)e^{-j\frac{\pi}{2}}\vec{a}_y$; $e^{-j\frac{\pi}{2}} = -j$
 $\Delta\phi = \Delta\phi_x - \Delta\phi_y = 0 - (-\frac{\pi}{2}) = +\frac{\pi}{2}$ (หมุนขวา)

$$\vec{P}_a = \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{(3)^2 + (1)^2}} = \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{10}}$$

$$\vec{P}_w = \frac{\vec{a}_x - j\vec{a}_y}{\sqrt{(1)^2 + (1)^2}} = \frac{\vec{a}_x - j\vec{a}_y}{\sqrt{2}}$$

$$PLF = \left| \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{10}} \cdot \frac{\vec{a}_x - j\vec{a}_y}{\sqrt{2}} \right|^2 = \left| \left(\frac{3}{\sqrt{10}} \times \frac{1}{\sqrt{2}} \right) + \left(\frac{j}{\sqrt{10}} \times \frac{-j}{\sqrt{2}} \right) \right|^2$$

$$= \left| \frac{3\sqrt{5}}{10} + \frac{\sqrt{5}}{10} \right|^2 = \left| \frac{2\sqrt{5}}{5} \right|^2 = \frac{4}{5} = 0.8$$

ข) วนซ้าย (ทวนเข็มนาฬิกา) \rightarrow wave เดินทาง +z, Antenna แฉ่ทิศ -z

$$\vec{E}_w = \vec{a}_x + j\vec{a}_y$$

check; $\vec{E}_w = (1)e^{j0}\vec{a}_x + (1)e^{j\frac{\pi}{2}}\vec{a}_y$; $e^{j\frac{\pi}{2}} = j$

$\Delta\phi = \Delta\phi_x - \Delta\phi_y = 0 - \frac{\pi}{2} = -\frac{\pi}{2}$ (หมุนซ้าย)

$$\vec{P}_a = \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{(3)^2 + (1)^2}} = \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{10}}$$

$$\vec{P}_w = \frac{\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{(1)^2 + (1)^2}} = \frac{\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{2}}$$

$$PLF = \left| \frac{3\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{10}} \cdot \frac{\vec{a}_x + j\vec{a}_y}{\sqrt{2}} \right|^2$$

$$= \left| \left(\frac{3}{\sqrt{10}} \times \frac{1}{\sqrt{2}} \right) + \left(\frac{j}{\sqrt{10}} \times \frac{j}{\sqrt{2}} \right) \right|^2$$

$$= \left| \frac{3\sqrt{5}}{10} + \left(\frac{-\sqrt{5}}{10} \right) \right|^2 = \left| \frac{2\sqrt{5}}{10} \right|^2 = \frac{1}{5} = 0.2$$

$j \times j = -1$

6. ระบบเครือข่ายท้องถิ่นไร้สาย (Wireless LAN) ใช้งานที่ความถี่ 2.4 GHz โดยมี Access Point (AP) ที่ทำหน้าที่กระจายสัญญาณคลื่นความถี่วิทยุด้วยกำลังส่ง 1 W ผ่านสายอากาศที่มีอัตราขยายเท่ากับ 10 dB จงคำนวณหา กำลังงานที่รับได้จากสายอากาศโทรศัพท์มือถือที่มีอัตราขยายเท่ากับ 3 dB ในหน่วยวัตต์ (W) ถ้าระยะห่างระหว่างสายอากาศส่งและรับเท่ากับ 10 เมตร (10 คะแนน)

วิธีทำ อัตราขยายของ Antenna ส่ง $G_t = 10 \text{ dB}$

$$\rightarrow G_t = 10^{G_{tdB}/10} = 10$$

อัตราขยายของ Antenna รับ $G_r = 3 \text{ dB}$

$$\rightarrow G_r = 10^{G_{rdB}/10} = 1.995$$

$$\lambda = \frac{c}{f} = \frac{3 \times 10^8}{2.4 \times 10^9} = \frac{1}{8} \text{ m.}$$

$$\frac{P_r}{P_t} = G_t G_r \left(\frac{\lambda}{4\pi R} \right)^2$$

$$= 10 (1.995) \left(\frac{1/8}{4\pi \cdot 10} \right)^2$$

$$P_r = 1.974 \times 10^{-5} \text{ W}$$

7. สายอากาศไดโพลความยาว $\lambda/2$ เชื่อมต่อกับสายนำสัญญาณที่ไม่มีการสูญเสียและมีอิมพีแดนซ์คุณลักษณะ Z_0 เท่ากับ 75Ω จงคำนวณหา $Z_{in} = Z_L$

(ก) สัมประสิทธิ์การสะท้อน ทั้งขนาดและเฟส (องศา) $\Gamma = \frac{Z_{in} - Z_0}{Z_{in} + Z_0}$ (3 คะแนน)

(ข) VSWR (3 คะแนน)

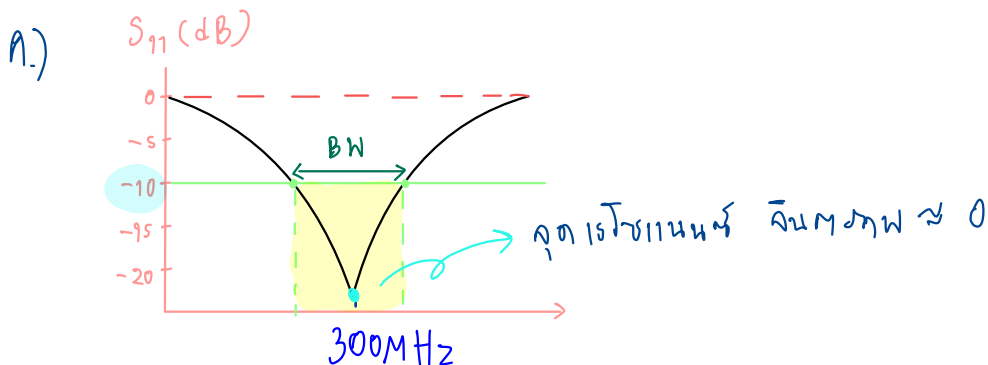
(ค) ถ้าต้องการให้เกิดเรโซแนนซ์ที่ความถี่ 300 MHz ควรจะต้องใส่ตัวเก็บประจุหรือตัวเหนี่ยวนำอนุกรมเข้าไป และมีค่าเท่ากับเท่าไร (4 คะแนน)

วิธีทำ

1.) $\lambda = \lambda/2$; $Z_{in} = Z_L = Z_A = 73 + j42.5$

$$\Gamma = \frac{Z_{in} - Z_0}{Z_{in} + Z_0} = \frac{(73 + j42.5) - 75}{(73 + j42.5) + 75} = 0.2763 \angle 1.3382$$

ข.) $VSWR = \frac{1 + |\Gamma|}{1 - |\Gamma|} = \frac{1 + |0.2763|}{1 - |0.2763|} = 1.7636$

Z_A Z_{match} ; $Z_{total} = Z_A + Z_{match}$

$Z_A = 73 + j42.5 \rightarrow Z_{total}$ ลิมิตมากพ 0

ของหมักตัวเก็บประจุอนุกรม ; $Z_C = \frac{1}{j\omega C} = \frac{-j}{\omega C} = -j42.5$

ค่าที่อ่อนก \downarrow \downarrow ค่าที่อ่อนกได้

$$C = \frac{1}{2\pi f Z_C} = \frac{1}{2\pi (300 \times 10^6) (42.5)} = 1.2483 \times 10^{-11} F$$

8. สายอากาศโมโนโพลเส้นลวดบางมาก ๆ ความยาว 0.375λ มีการกระแสนเส้นลวดเป็นแบบไซน์ซอยด์ (Sinusoid) ได้ถูกวางบนตัวนำไฟฟ้าสมบูรณ์ (PEC) ขนาดอนันต์ดังแสดงในรูป 1(ก) โดยสายอากาศโมโนโพลได้ถูกป้อนสัญญาณที่ปลายเส้นลวดด้านล่างด้วยสายนำสัญญาณที่มีอิมพีแดนซ์คุณลักษณะ 50Ω จงหา

(ก) จงหาความต้านทานการแผ่พลังงาน และความต้านทานอินพุทของสายอากาศโมโนโพลโดยใช้ข้อมูลของสายอากาศไดโพลในรูป 1(ข) R_r R_{in} (5 คะแนน)

(ข) สภาพเจาะจงทิศทางของสายอากาศโมโนโพล (5 คะแนน)

